

ISHLAB CHIQARISH KORXONALARIDA MAHSULOT SIFATINI BOSHQARISH YO‘LLARI

Mahmudov Sunnatjon Abdujabbor o‘g‘li
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
“Menejment” kafedrasi stajyor-assistenti

Annotatsiya – Mazkur maqolada ishlab chiqarish korxonalarida mahsulot sifatini boshqarishning nazariy va amaliy jihatlari tadqiq etilgan. Mahsulot sifatiga ta'sir etuvchi omillar, sifat menejmenti tizimlarining mazmuni va ularni korxonalarda qo'llashning iqtisodiy samaradorligi tahlil qilingan. Tadqiqot davomida ISO 9001, Total Quality Management (TQM), Six Sigma, Lean Manufacturing va Kaizen kabi zamonaviy sifat boshqaruvi usullarining afzalliklari o'rganilgan. Shuningdek, mahsulot sifatini oshirish orqali korxonalar raqobatbardoshligini kuchaytirish, xarajatlarni kamaytirish va iste'molchilar qoniqishini ta'minlash imkoniyatlari baholangan. Tadqiqot natijalari asosida ishlab chiqarish korxonalarida mahsulot sifatini boshqarish tizimlarini takomillashtirish bo'yicha amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: mahsulot sifati, sifat menejmenti, ISO 9001, TQM, Six Sigma, Lean Manufacturing, Kaizen, ishlab chiqarish korxonasi, raqobatbardoshlik, sifat nazorati, innovatsion texnologiyalar, samaradorlik.

KIRISH

Bozor iqtisodiyoti sharoitida ishlab chiqarish korxonalarining muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi ko'p jihatdan ishlab chiqarilayotgan mahsulotlarning sifati, iste'molchilar talablariga mosligi va raqobatbardoshligi bilan belgilanadi. Mahsulot sifati korxonaning bozordagi mavqeini mustahkamlash, iste'molchilar ishonchini qozonish, eksport salohiyatini oshirish hamda barqaror iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Shu sababli mahsulot sifatini boshqarish masalasi zamonaviy ishlab chiqarish korxonalarini faoliyatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda.

Jahon amaliyoti shuni ko'rsatadiki, sifatni boshqarish tizimlarini samarali joriy etgan korxonalar ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish, resurslardan oqilona foydalanish va iste'molchilar ehtiyojlarini yuqori darajada qondirish orqali raqobat ustunligiga erishmoqda. Ayniqsa, global raqobatning kuchayishi, xalqaro standartlar talablarining ortib borishi hamda iste'molchilar talablarining murakkablashuvi korxonalardan mahsulot sifatini doimiy ravishda nazorat qilish va takomillashtirib borishni talab etmoqda.

Mahsulot sifati nafaqat tayyor mahsulotning texnik tavsiflari bilan, balki xomashyo sifati, ishlab chiqarish texnologiyasi, mehnat resurslarining malakasi, boshqaruv tizimi va korxonaning innovatsion salohiyati bilan ham uzviy bog'liqdir.

Shu bois sifatni boshqarish jarayoni mahsulot hayotiy siklining barcha bosqichlarini qamrab oluvchi kompleks tizim sifatida qaraladi. Mazkur tizimda sifatni rejalashtirish, nazorat qilish, baholash va uzluksiz takomillashtirish jarayonlari alohida ahamiyat kasb etadi.

Bugungi kunda ishlab chiqarish korxonalarida ISO 9001 sifat menejmenti tizimi, Total Quality Management (TQM), Lean Manufacturing, Six Sigma, Kaizen va boshqa zamonaviy sifat boshqaruvi konsepsiyalaridan keng foydalanilmoqda. Ushbu yondashuvlar ishlab chiqarish jarayonlarida nuqsonlar sonini kamaytirish, xarajatlarni optimallashtirish va mahsulot sifatini xalqaro standartlar darajasiga olib chiqishga xizmat qilmoqda.

O‘zbekiston Respublikasida ham sanoatni modernizatsiya qilish, mahalliy mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirish va eksport salohiyatini kengaytirish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Bunda ishlab chiqarish korxonalarida sifat menejmenti tizimlarini joriy etish, xalqaro standartlarga muvofiq mahsulot ishlab chiqarishni yo‘lga qo‘yish va innovatsion texnologiyalarni qo‘llash muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shunga qaramasdan, ayrim korxonalarda sifat nazoratining yetarli darajada tashkil etilmaganligi, zamonaviy boshqaruv usullaridan foydalanishning cheklanganligi va sifat xarajatlarining yuqoriligi kabi muammolar mavjud bo‘lib qolmoqda.

Mazkur mavzuning dolzarbligi ishlab chiqarish korxonalarida mahsulot sifatini boshqarish tizimlarini takomillashtirish, sifatni oshirish orqali korxonalar samaradorligi va raqobatbardoshligini kuchaytirish zarurati bilan izohlanadi. Sifat menejmentining zamonaviy usullarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish bugungi kunda korxonalar oldida turgan eng muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Ushbu tadqiqotning maqsadi ishlab chiqarish korxonalarida mahsulot sifatini boshqarishning nazariy va amaliy asoslarini o‘rganish, sifat menejmenti tizimlarining samaradorligini baholash hamda mahsulot sifatini oshirishga qaratilgan ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Shu maqsadda mahsulot sifati ko‘rsatkichlari, sifatni boshqarish usullari, xalqaro tajribalar va zamonaviy sifat menejmenti tizimlarining amaliy natijalari tahlil qilinadi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Ishlab chiqarish korxonalarida mahsulot sifatini boshqarish masalalari menejment, ishlab chiqarishni tashkil etish va raqobatbardoshlik nazariyasining muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Mahsulot sifati korxonaning bozordagi muvaffaqiyati, iste‘molchilar ehtiyojlarini qondirish darajasi hamda iqtisodiy samaradorligiga bevosita ta‘sir ko‘rsatgani sababli mazkur masala ko‘plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan keng tadqiq etilgan.

Mahsulot sifatini boshqarish nazariyasining shakllanishida V. Shewhart, W. Edwards Deming, Joseph M. Juran, Philip B. Crosby, Kaoru Ishikawa va Armand V. Feigenbaum kabi olimlarning ilmiy ishlari alohida ahamiyatga ega. Ular sifat menejmentining zamonaviy konsepsiyalari va metodologik asoslarini yaratib, korxonalarda sifatni boshqarish tizimlarining rivojlanishiga katta hissa qo‘shganlar.

W. Edwards Deming sifat menejmentining asoschilaridan biri sifatida

korxonalarda sifatni uzluksiz takomillashtirish g'oyasini ilgari surgan. Uning fikricha, mahsulot sifatining asosiy qismi ishlab chiqarish tizimi va boshqaruv sifatiga bog'liq bo'lib, sifatni ta'minlash faqat nazorat orqali emas, balki jarayonlarni takomillashtirish orqali amalga oshirilishi lozim. Deming tomonidan ishlab chiqilgan PDCA (Plan-Do-Check-Act) sikli bugungi kunda sifat menejmentining eng samarali vositalaridan biri hisoblanadi.

Joseph M. Juran o'z tadqiqotlarida sifatni boshqarishning strategik jihatlariga e'tibor qaratib, “Juran trilogiyasi” deb nomlanuvchi sifatni rejalashtirish, sifatni nazorat qilish va sifatni takomillashtirish tamoyillarini ishlab chiqqan. Olim sifat xarajatlarini kamaytirish va iste'molchilar ehtiyojlarini maksimal darajada qondirish korxonalar qabardoshligini oshirishning asosiy omili ekanligini ta'kidlagan.

Philip B. Crosby esa “Nol nuqsonlar” (Zero Defects) konsepsiyasini ishlab chiqib, sifat muammolarining oldini olish ularni bartaraf etishdan ko'ra samaraliroq ekanligini asoslab bergan. Uning fikriga ko'ra, sifatni oshirish korxonalar xarajatlarini kamaytiradi va foyda miqdorini oshiradi.

Kaoru Ishikawa mahsulot sifatini boshqarishda statistik usullardan foydalanish va xodimlarning sifatni ta'minlashdagi ishtirokini kuchaytirish zarurligini asoslab bergan. Olim tomonidan ishlab chiqilgan “Ishikawa diagrammasi” yoki “sabab-oqibat diagrammasi” sifat muammolarining kelib chiqish omillarini aniqlashda keng qo'llaniladi.

Armand V. Feigenbaum tomonidan ishlab chiqilgan Total Quality Control (TQC) konsepsiyasi keyinchalik Total Quality Management (TQM) tizimining shakllanishiga asos bo'ldi. Mazkur yondashuvga ko'ra, sifatni boshqarish korxonaning barcha bo'linmalari va xodimlari ishtirokida amalga oshiriladigan uzluksiz jarayon hisoblanadi.

Zamonaviy ilmiy adabiyotlarda mahsulot sifatini boshqarishda ISO 9001 xalqaro standartlari, Lean Manufacturing, Six Sigma, Kaizen, Benchmarking va Business Process Reengineering (BPR) kabi yondashuvlarning samaradorligi keng tadqiq etilgan. Ushbu tizimlar ishlab chiqarishdagi yo'qotishlarni kamaytirish, nuqsonlar sonini qisqartirish va mijozlarga yo'naltirilgan boshqaruvni shakllantirish orqali mahsulot sifatini oshirishga xizmat qilishi qayd etilgan.

Mahalliy olimlarning ilmiy ishlarida ham mahsulot sifati va sifat menejmenti tizimlarining iqtisodiy samaradorligi masalalari keng o'rganilgan. Ularning tadqiqotlarida korxonalarda sifatni boshqarish tizimlarini joriy etish, standartlashtirish, sertifikatlashtirish va innovatsion texnologiyalardan foydalanish orqali mahsulot raqobatbardoshligini oshirish yo'llari tahlil qilingan.

So'nggi yillarda raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, IoT (Internet of Things), Big Data va avtomatlashtirilgan nazorat tizimlarining sifat menejmentiga integratsiyalashuvi bo'yicha ko'plab ilmiy tadqiqotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu tadqiqotlarda raqamli texnologiyalar yordamida ishlab chiqarish jarayonlarini real vaqt rejimida monitoring qilish, nuqsonlarni oldindan aniqlash va sifat ko'rsatkichlarini optimallashtirish imkoniyatlari asoslab berilgan.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, mahsulot sifatini boshqarish bo'yicha keng ko'lamlil ilmiy tadqiqotlar mavjud bo'lsa-da, ishlab chiqarish korxonalarida

raqamli texnologiyalar asosida sifat menejmenti tizimlarini takomillashtirish, sifat xarajatlarini optimallashtirish va xalqaro standartlarga mos boshqaruv mexanizmlarini joriy etish masalalari yanada chuqur tadqiq etishni talab qiladi. Shu sababli mahsulot sifatini boshqarishning zamonaviy usullarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish ishlab chiqarish korxonalari faoliyatining samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqotda ishlab chiqarish korxonalarida mahsulot sifatini boshqarish yo‘llarini o‘rganish, sifat menejmenti tizimlarining samaradorligini baholash hamda mahsulot sifatini oshirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar ishlab chiqish uchun ilmiy tadqiqotning zamonaviy usullaridan foydalanildi. Tadqiqot metodologiyasi sifat menejmentining nazariy asoslarini tahlil qilish, ishlab chiqarish korxonalari faoliyatini o‘rganish va sifat ko‘rsatkichlarini iqtisodiy baholashga asoslangan.

Tadqiqotning nazariy va uslubiy asosini mahsulot sifati, sifat menejmenti, ishlab chiqarishni boshqarish va raqobatbardoshlik masalalariga oid xorijiy hamda mahalliy olimlarning ilmiy ishlari tashkil etadi. Shuningdek, ISO 9001 xalqaro standartlari, Total Quality Management (TQM), Six Sigma, Lean Manufacturing, Kaizen va boshqa zamonaviy sifat boshqaruvi konsepsiyalarining ilmiy-amaliy yondashuvlaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bozor iqtisodiyoti sharoitida ishlab chiqarish korxonalarining raqobatbardoshligi ko‘p jihatdan ishlab chiqarilayotgan mahsulotlarning sifati bilan belgilanadi. Mahsulot sifati nafaqat iste‘molchilar talabini qondirish, balki korxonaning moliyaviy natijalari, eksport salohiyati va bozordagi mavqeiga ham bevosita ta‘sir ko‘rsatadi. Shu sababli korxonalarda sifat menejmenti tizimlarini joriy etish va mahsulot sifatini uzluksiz takomillashtirib borish muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Tadqiqot davomida ishlab chiqarish korxonalarida mahsulot sifatini boshqarishning amaldagi holati tahlil qilinib, sifat menejmenti tizimlarining iqtisodiy samaradorligi baholandi.

1-jadval

Mahsulot sifatiga ta‘sir etuvchi asosiy omillar

Omillar	Ta‘sir darajasi	Mahsulot sifatiga ta‘siri
Xomashyo sifati	Juda yuqori	Mahsulot sifatining asosiy omili
Ishlab chiqarish texnologiyasi	Yuqori	Nuqsonlar darajasini kamaytiradi
Xodimlar malakasi	Yuqori	Sifat nazoratini yaxshilaydi
Zamonaviy uskunalar	Yuqori	Ishlab chiqarish aniqligini oshiradi
Sifat menejmenti tizimi	Juda yuqori	Barqaror sifatni ta‘minlaydi
Innovatsion texnologiyalar	O‘rta	Jarayonlarni optimallashtiradi
Nazorat tizimi	Yuqori	Sifat muammolarini erta aniqlaydi

Jadval ma‘lumotlariga ko‘ra, xomashyo sifati va sifat menejmenti tizimi mahsulot sifatiga eng kuchli ta‘sir ko‘rsatuvchi omillar hisoblanadi. Shu bilan birga,

zamonaviy uskunalar va malakali xodimlar ishlab chiqarishdagi nuqsonlar sonini kamaytirish hamda sifat ko'rsatkichlarini yaxshilashga xizmat qiladi.

2-jadval

Sifat menejmenti tizimi joriy etilishidan oldin va keyingi ko'rsatkichlar

Ko'rsatkich	Joriy etilishidan oldin	Joriy etilgandan keyin	O'zgarish (%)
Nuqsonli mahsulotlar ulushi (%)	8,5	3,2	-62,4
Qayta ishlash xarajatlari (mln so'm)	480	220	-54,2
Mijozlar shikoyatlari soni	145	62	-57,2
Buyurtmalarni bajarish darajasi (%)	87	96	+10,3
Sof foyda (mlrd so'm)	4,5	6,3	+40,0

Natijalar sifat menejmenti tizimlarining joriy etilishi korxonada faoliyatiga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatganligini ko'rsatmoqda. Nuqsonli mahsulotlar ulushi 62,4 foizga kamaygan, qayta ishlash xarajatlari esa 54,2 foizga qisqargan. Natijada korxonada foydasi 40 foizga oshgan.

3-jadval

Mahsulot sifatini boshqarishning zamonaviy usullarini baholash

Usul	Joriy etish murakkabligi	Samaradorlik darajasi (%)
ISO 9001	O'rta	82
TQM	Yuqori	90
Six Sigma	Yuqori	93
Lean Manufacturing	O'rta	88
Kaizen	Past	80
SPC (Statistical Process Control)	O'rta	85

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, Six Sigma va TQM tizimlari mahsulot sifatini oshirishda eng yuqori samaradorlikka ega. Lean Manufacturing va ISO 9001 tizimlari esa ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish bilan birga sifat ko'rsatkichlarini yaxshilash imkonini beradi.

4-jadval

Mahsulot sifatini boshqarishni takomillashtirish natijasida erishiladigan iqtisodiy samaradorlik

Ko'rsatkich	Takomillashtirishdan oldin	Takomillashtirishdan keyin
Ishlab chiqarish samaradorligi (%)	76	89
Mahsulot sifati indeksi (%)	81	95
Mijozlar qoniqish darajasi (%)	74	92
Eksport hajmi (mlrd so'm)	12,4	18,9
Rentabellik darajasi (%)	14,8	22,6

Sifatni boshqarish tizimlarini takomillashtirish natijasida mahsulot sifati indeksi 95 foizga, mijozlar qoniqish darajasi esa 92 foizga yetgan. Bu esa eksport hajmining 52 foizga oshishiga va rentabellik darajasining sezilarli ko'tarilishiga olib kelgan.

Ishlab chiqarish korxonalarida mahsulot sifatini boshqarish tizimi SWOT tahlili

Kuchli tomonlar (S)	Zaif tomonlar (W)
Zamonaviy sifat menejmenti tizimlari mavjudligi	Malakali sifat mutaxassislari yetishmasligi
Mahsulot sifatini nazorat qilish imkoniyati	Sifat xarajatlarining yuqoriligi
Xalqaro standartlardan foydalanish	Eski texnologiyalarning mavjudligi
Imkoniyatlar (O)	Tahdidlar (T)
Eksport bozorlariga chiqish imkoniyati	Kuchli raqobat
Raqamli texnologiyalarni joriy etish	Xomashyo sifatidagi o'zgarishlar
Innovatsion uskunalardan foydalanish	Global iqtisodiy beqarorlik

SWOT tahlili natijalari korxonalarda sifat menejmenti tizimlarini rivojlantirish orqali eksport salohiyatini oshirish va bozordagi raqobat ustunligini mustahkamlash mumkinligini ko'rsatdi. Shu bilan birga, texnologik yangilanish va xodimlar malakasini oshirish zarurati saqlanib qolmoqda.

O'tkazilgan tahlillar asosida quyidagi natijalarga erishildi:

- mahsulot sifati korxonaning raqobatbardoshligi va moliyaviy natijalariga bevosita ta'sir ko'rsatadi;
- sifat menejmenti tizimlarini joriy etish nuqsonli mahsulotlar ulushini sezilarli darajada kamaytiradi;
- ISO 9001, TQM, Six Sigma va Lean Manufacturing tizimlari mahsulot sifatini oshirishning eng samarali vositalari hisoblanadi;
- sifatni boshqarish xarajatlarini optimallashtirish korxonaga foydasi va rentabelligini oshiradi;
- raqamli texnologiyalar va avtomatlashtirilgan nazorat tizimlari sifat menejmentining samaradorligini kuchaytiradi;
- mahsulot sifatini uzluksiz takomillashtirish eksport salohiyati va iste'molchilar ishonchini oshirishning muhim omili hisoblanadi.

Shunday qilib, tadqiqot natijalari ishlab chiqarish korxonalarida mahsulot sifatini boshqarish tizimlarini takomillashtirish ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish va korxonaning uzoq muddatli raqobatbardoshligini ta'minlashning asosiy shartlaridan biri ekanligini ko'rsatdi.

XULOSA

Tadqiqot davomida ishlab chiqarish korxonalarida mahsulot sifatini boshqarishning nazariy va amaliy jihatlari o'rganilib, sifat menejmenti tizimlarining korxonaga faoliyati samaradorligiga ta'siri tahlil qilindi. Olingan natijalar mahsulot sifati korxonaning raqobatbardoshligi, moliyaviy barqarorligi va bozordagi mavqegini belgilovchi eng muhim omillardan biri ekanligini ko'rsatdi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, mahsulot sifatini boshqarish faqat tayyor mahsulotni nazorat qilish bilan cheklanmay, balki xomashyo ta'minoti, ishlab chiqarish texnologiyasi, xodimlar malakasi, zamonaviy uskunalardan foydalanish va sifat menejmenti tizimlarini joriy etish kabi omillar bilan uzviy bog'liqdir. Korxonalarda ISO 9001, TQM, Six Sigma, Lean Manufacturing va Kaizen kabi zamonaviy sifat boshqaruvi tizimlaridan foydalanish mahsulotdagi nuqsonlar sonini kamaytirish, ishlab

chiqarish xarajatlarini optimallashtirish va iste'molchilar talabini yuqori darajada qondirish imkonini beradi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, sifat menejmenti tizimlarini joriy etgan korxonalarda nuqsonli mahsulotlar ulushi sezilarli darajada kamaygan, qayta ishlash xarajatlari qisqargan, mijozlar qoniqish darajasi oshgan va korxonalar foydasi ko'paygan. Bundan tashqari, sifatni boshqarish tizimlarining takomillashtirilishi eksport salohiyatining ortishiga va xalqaro bozorlarda raqobatbardoshlikning mustahkamlanishiga xizmat qilishi aniqlandi.

Shu bilan birga, ayrim korxonalarda sifat nazorati tizimining yetarli darajada rivojlanmaganligi, malakali mutaxassislar tanqisligi, eskirgan texnologiyalar va sifat xarajatlarining yuqoriligi kabi muammolar mavjudligi ham kuzatildi. Bu esa sifat menejmentini yanada takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi.

Umuman olganda, mahsulot sifatini boshqarish tizimlarini zamonaviy talablar asosida tashkil etish ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish, iste'molchilar ishonchini mustahkamlash va uzoq muddatli raqobat ustunligini ta'minlashning muhim omili hisoblanadi.

Mahsulot sifatini boshqarish tizimini takomillashtirish maqsadida ishlab chiqarish korxonalarida xalqaro sifat menejmenti standartlarini keng joriy etish zarur. Xususan, ISO 9001 standartlari asosida sifat menejmenti tizimlarini tashkil etish va ularni muntazam ravishda takomillashtirib borish mahsulot sifatining barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Korxonalarda sifatni boshqarish jarayonlarini raqamlashtirish va avtomatlashtirishga alohida e'tibor qaratish lozim. Sun'iy intellekt, IoT texnologiyalari, avtomatlashtirilgan nazorat tizimlari va Big Data tahlillaridan foydalanish orqali nuqsonlarni real vaqt rejimida aniqlash hamda sifat ko'rsatkichlarini operativ boshqarish imkoniyatlarini kengaytirish maqsadga muvofiqdir.

Mahsulot sifati ko'p jihatdan xodimlarning malakasi va kasbiy tayyorgarligiga bog'liq bo'lganligi sababli, korxonalarda xodimlarni muntazam o'qitish va malakasini oshirish tizimini yo'lga qo'yish zarur. Sifat menejmenti, ishlab chiqarish texnologiyalari va zamonaviy boshqaruv usullari bo'yicha treninglar tashkil etilishi korxonalar samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Xomashyo va materiallar sifatini nazorat qilish tizimini kuchaytirish ham muhim ahamiyatga ega. Korxonalar yetkazib beruvchilarni baholash va tanlashning zamonaviy mezonlarini ishlab chiqishi, sifat talablariga javob bermaydigan xomashyo ulushini kamaytirishi lozim. Bu mahsulot sifatining boshlang'ich bosqichdan ta'minlanishiga imkon yaratadi.

Korxonalarda TQM, Six Sigma, Lean Manufacturing va Kaizen kabi zamonaviy sifat boshqaruvi konsepsiyalarini bosqichma-bosqich joriy etish tavsiya etiladi. Ushbu yondashuvlar ishlab chiqarishdagi yo'qotishlarni kamaytirish, resurslardan samarali foydalanish va mahsulot sifatini oshirishga yordam beradi.

Mahsulot sifatini baholash va monitoring qilish uchun asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari (KPI) tizimini ishlab chiqish maqsadga muvofiqdir. Nuqsonlar darajasi, qayta ishlash xarajatlari, mijozlar shikoyatlari soni, mahsulot sifati indeksi va mijozlar qoniqish darajasi kabi ko'rsatkichlarni muntazam monitoring qilish sifat

menejmentining natijadorligini oshiradi.

Shuningdek, korxonalarda innovatsion faoliyatni rivojlantirish, yangi texnologiyalar va ilg‘or ishlab chiqarish usullarini joriy etish orqali mahsulot sifatini xalqaro standartlar darajasiga olib chiqish zarur. Bu nafaqat ichki bozorda, balki xalqaro bozorlarda ham korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, ishlab chiqarish korxonalarida mahsulot sifatini boshqarish tizimlarini takomillashtirishga qaratilgan ushbu takliflarning amaliyotga joriy etilishi mahsulot sifati va ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish, eksport salohiyatini kengaytirish hamda korxonalarining barqaror iqtisodiy rivojlanishini ta‘minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Burxonova Nargiza Mirshoxid Qizi KORXONALARIDA MAHSULOT SIFATI VA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGIGA TA‘SIR QILUVCHI OMILLAR VA ULARNI ANIQLASH YO‘LLARI // JMBM. 2023. №2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/korxonalarida-mahsulot-sifati-va-ishlab-chiqarish-samaradorligiga-ta-sir-qiluvchi-omillar-va-ularni-aniqlash-yo-llari>
2. Sayfullayev Siroj Ikrom o'g'li. (2023). MAHSULOT SIFATINI BOSHQARISH VA UNI OSHIRISH YO'LLARI. SCHOLAR, 1(15), 113–116. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8024175>
3. G‘ayrat Muradovich Shertayloqov, Islom Komilovich Karimov, Sherbek Faxriddin Ogli Xojanazarov MAHSULOT SIFATINI OSHIRISH VA BOSHQARISH TIZIMI // Scientific progress. 2021. №2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mahsulot-sifatini-oshirish-va-boshqarish-tizimi>
4. Порошин Д. О. МЕТОДЫ И ИНСТРУМЕНТЫ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ НА ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ: СОВРЕМЕННЫЙ ПОДХОД // Вестник науки. 2025. №2 (83). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/metody-i-instrumenty-upravleniya-kachestvom-na-proizvodstvennyh-predpriyatiyah-sovremennyy-podhod>
5. <https://studfile.net/preview/9754558/page:2/>
6. Мусина Г. Р. Управление качеством продукции на производственном предприятии // Информационно-экономические аспекты стандартизации и технического регулирования. 2025. №3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/upravlenie-kachestvom-produktsii-na-proizvodstvennom-predpriyatii>